

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบความรู้ แบบวัดทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ เครื่องมือนี้ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แบบวัดทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และแบบวัดการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยปทุมธานีทั่วประเทศ จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 345 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.25 จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอสพีเอสเอส-พีซี (SPSS-pc⁺) เพื่อแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา ตามตัวแปรเพศ โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) เพื่อหาความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษามีจำนวน 345 คน แบ่งเป็นนักศึกษาชาย 117 คน นักศึกษาหญิง 228 คน นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่อายุ 22 ปี เรียนสาขาวิชาประถมศึกษามากที่สุด นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่อาศัยอยู่ห่างไกลจากแหล่งมลพิษ สำหรับนักศึกษาที่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งมลพิษพบว่าส่วนใหญ่อยู่ใกล้แหล่งมลพิษทางอากาศ และแหล่งมลพิษทางอากาศร่วมกับมลพิษทางเสียง เมื่อจำแนกตามเพศ นักศึกษาชายส่วนใหญ่อยู่ใกล้แหล่งมลพิษทางอากาศ นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่อยู่ใกล้แหล่งมลพิษทางอากาศร่วมกับมลพิษทางเสียง ส่วนในเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมช่วยในการอนุรักษ์น้ำมากที่สุด รองลงมาคือการอนุรักษ์ป่าไม้ สำหรับแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุ โดยได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากการอบรม สัมมนาและอภิปรายน้อยที่สุด เมื่อจำแนกตามเพศนักศึกษาชายได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาคือโทรทัศน์และวิทยุ ส่วนนักศึกษาหญิงได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุ สำหรับวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนคือวิชาโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน (โครงการสุขภาพในโรงเรียน) รองลงมาคือวิชามนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และมีนักศึกษาที่ไม่เคยเรียนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับอุดมศึกษาเลย ร้อยละ 7.2

2. ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาคำถามและการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีดังต่อไปนี้

2.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ

ปานกลางและผลการศึกษาเป็นรายด้านมีดังนี้

2.1.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีความรู้อย่างดีดังนี้

ข้อที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) การแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ถูกต้อง
- 3) แนวทางการอนุรักษ์ป่าชายเลน
- 4) เหตุผลที่ต้องมีการอนุรักษ์ป่าไม้
- 5) แนวทางที่สำคัญในการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้
- 6) ผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) สาเหตุที่ทำให้แผ่นดินทรุดตัว
- 2) เป้าหมายหลักของการปลูกสวนป่า

ข้อที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) การแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) พืชที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อคลุมดิน
- 3) การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ถูกต้อง
- 4) แนวทางการอนุรักษ์ป่าชายเลน
- 5) เหตุผลที่ต้องมีการอนุรักษ์ป่าไม้
- 6) แนวทางที่สำคัญในการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้
- 7) การป้องกันปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว
- 8) ผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) กิจกรรมที่มีผลเสียต่อคุณภาพดิน
- 2) เป้าหมายหลักของการปลูกสวนป่า
- 3) สาเหตุที่ทำให้แผ่นดินทรุดตัว

ข้อที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) การแก้ไขปัญหาคารอนนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ถูกต้อง
- 3) แนวทางการอนุรักษ์ป่าชายเลน
- 4) เหตุผลที่ต้องมีการอนุรักษ์ป่าไม้
- 5) ผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาคารอนนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) สาเหตุที่ทำให้แผ่นดินทรุดตัว
- 2) เป้าหมายหลักของการปลูกสวนป่า
- 3) การปฏิบัติที่เป็นการประหยัดไฟฟ้า

2.1.2 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีความรู้ดังต่อไปนี้

ข้อที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) ข้อควรคำนึงในการสร้างโรงงานไฟฟ้าปรมาณู
- 2) สารที่ใช้ผสมในน้ำมันเบนซิน
- 3) วิธีกำจัดขยะที่ทำให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด

ข้อที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) หลักในการกำจัดน้ำเสียที่ถูกต้อง
- 2) โรคที่เกิดจากการได้รับสารไดออกซิน
- 3) ผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากสารตะกั่ว
- 4) สาเหตุการตกค้างของสารพิษในดอกมะลิ
- 5) ระดับของเสียงที่องค์การอนามัยโลกกำหนด

ชั้นต่ำ ได้แก่

ข้อที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

- 1) สาเหตุที่ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย
- 2) ก๊าซที่ทำให้น้ำเน่ามีกลิ่นเหม็น
- 3) สาเหตุที่ทำให้ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์
- 4) สถานที่ซึ่งก่อให้เกิดแหล่งมลภาวะทางเสียงและเป็นเหตุรำคาญ

ข้อที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) ข้อควรคำนึงในการสร้างโรงงานไฟฟ้าปรมาณู
- 2) สารที่ใช้ผสมในน้ำมันเบนซิน
- 3) การทำลายสภาพแวดล้อมที่รุนแรงและมีผลกระทบต่อสุขภาพ

ข้อที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ชั้นต่ำ ได้แก่

- 1) หลักในการกำจัดน้ำเสีย
- 2) โรคที่เกิดจากการได้รับสารไดออกซิน
- 3) ผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากสารตะกั่ว
- 4) สาเหตุการตกค้างของสารพิษในดอกมะลิ

ข้อที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ชั้นต่ำ ได้แก่

- 1) สาเหตุที่ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย
- 2) ก๊าซที่ทำให้น้ำเน่ามีกลิ่นเหม็น
- 3) สาเหตุที่ทำให้ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์
- 4) ระดับของเสียงที่องค์การอนามัยโลกกำหนด
- 5) สถานที่ซึ่งก่อให้เกิดแหล่งมลภาวะทางเสียงและเป็นเหตุรำคาญ

ข้อที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) ข้อควรคำนึงในการสร้างโรงงานไฟฟ้าปรมาณู
- 2) สารที่ใช้ผสมในน้ำมันเบนซิน
- 3) วิธีกำจัดขยะที่ทำให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด

ข้อที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีความรู้ที่อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) หลักในการกำจัดน้ำเสีย
- 2) โรคที่เกิดจากการได้รับสารไดออกซิน
- 3) ผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากสารตะกั่ว
- 4) สาเหตุการตกค้างของสารพิษในดอกมะลิ
- 5) สาเหตุการลดลงของปริมาณโอโซน

ข้อที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีความรู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) สาเหตุที่ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย
- 2) ก๊าซที่ทำให้น้ำเน่ามีกลิ่นเหม็น
- 3) สาเหตุที่ทำให้ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์
- 4) สถานที่ซึ่งก่อให้เกิดแหล่งมลภาวะทางเสียงและเป็นเหตุรำคาญ

2.2 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง โดยรวมทั้งสองด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบเป็นรายด้านมีดังต่อไปนี้

2.2.1 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชายมีความรู้ดีกว่านักศึกษาหญิงในเรื่องต่อไปนี้

- 1) พืชที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อคลุมดิน
- 2) การป้องกันปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ในระยะยาว

2.2.2 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ข้อที่นักศึกษาชายมีความรู้ดีกว่านักศึกษาหญิง ได้แก่

- 1) สาเหตุที่ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย
- 2) วิธีแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำในชุมชน
- 3) สาเหตุที่ทำให้ปริมาณโอโซนอยู่ในชั้นวิกฤต

ข้อที่นักศึกษาหญิงมีความรู้ดีกว่านักศึกษาชาย ได้แก่

- 1) ระดับของเสียงที่องค์การอนามัยโลกกำหนด
- 2) ผลเสียต่อสุขภาพที่เกิดจากมลพิษทางเสียง
- 3) ประเภทของขยะอันตราย
- 4) วิธีกำจัดขยะที่ทำให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด

3. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาทักษะและการเปรียบเทียบทักษะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมีดังต่อไปนี้

3.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี และผลการศึกษาเป็นรายด้านมีดังนี้

3.1.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีทัศนคติดีและดีมากเท่ากัน โดยไม่พบข้อความที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในระดับพอใช้หรือควรปรับปรุง สำหรับข้อความที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมากมีดังต่อไปนี้

ข้อที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) การปลูกฝังนิสัยการประหยัดน้ำและพลังงานเป็นการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) ควรปิดน้ำฝักบัวขณะใช้สบู่ถูตัว
- 3) การอนุรักษ์ป่าไม้นอกจากเป็นการอนุรักษ์ต้นไม้แล้วยังเป็นการอนุรักษ์สัตว์ป่าอีกด้วย

- 4) การบำรุงรักษาป่าไม้ช่วยลดปัญหาการเกิดอุทกภัยได้
- 5) การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น
- 6) การชุดหน้าดินไปขายไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) การปลูกฝังนิสัยการประหยัดแก่เยาวชนเป็นการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) การอนุรักษ์ป่าไม้นอกจากเป็นการอนุรักษ์ต้นไม้แล้วยังเป็นการอนุรักษ์สัตว์ป่าอีกด้วย
- 3) การบำรุงรักษาป่าไม้ช่วยลดปัญหาการเกิดอุทกภัยได้
- 4) การให้ความรู้และการปลูกฝังนิสัยการรักป่าแก่เด็กช่วยพลิกฟื้นธรรมชาติให้สมบูรณ์
- 5) การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

ข้อที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) การปลูกฝังนิสัยการประหยัดแก่เยาวชนเป็นการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) ควรปิดน้ำฝักบัวขณะใช้สบู่ถูตัว
- 3) การอนุรักษ์ป่าไม้นอกจากเป็นการอนุรักษ์ต้นไม้แล้วยังเป็นการอนุรักษ์สัตว์ป่าอีกด้วย
- 4) การบำรุงรักษาป่าไม้ช่วยลดปัญหาการเกิดอุทกภัยได้
- 5) การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น
- 6) การชุดหน้าดินไปขายไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3.1.2 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีทัศนคติและดีมากเท่านั้น โดยไม่พบข้อความที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในระดับพอใช้หรือควรปรับปรุง สำหรับข้อความที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมีดังต่อไปนี้

ข้อที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) โรงงาน หมู่บ้านจัดสรร และอาคารชุดทุกแห่งควรมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงแหล่งน้ำ
- 2) ก่อนนำขยะไปทิ้งประชาชนควรแยกขยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลแนะนำ
- 3) การจับจ่ายสิ่งของ ควรมีตระกร้าหรือถุงผ้าส่วนตัวไปใส่ของเพื่อลดจำนวนขยะ
- 4) การควบคุมศัตรูพืชควรใช้วิธีทางชีวภาพ ดีกว่าการใช้สารเคมี
- 5) ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม
- 6) แหล่งน้ำเน่าเสียไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมถ้าเรามีน้ำประปาใช้อย่างเพียงพอ
- 7) น้ำมันที่ล่อขอยุ่นบนผิวน้ำ ไม่ทำให้น้ำเสียเพียงแต่ทำลายทัศนียภาพ
- 8) อากาศที่หายใจไม่ต้องซื้อหาจึงไม่จำเป็นต้องสงวนหรือรักษาไว้
- 9) การขับขีรถจักรยานยนต์ที่มีเสียงดังมาก ๆ ช่วยลดอุบัติเหตุได้

ข้อที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) โรงงาน หมู่บ้านจัดสรร และอาคารชุดทุกแห่งควรมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงแหล่งน้ำ
- 2) ก่อนนำขยะไปทิ้งประชาชนควรแยกขยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลแนะนำ

- 3) การจับจ่ายสิ่งของ ควรมีตระกร้าหรือถุงผ้าส่วนตัวไปใส่ของเพื่อลดจำนวนขยะ
- 4) การควบคุมศัตรูพืชควรใช้วิธีทางชีวภาพ ดีกว่าการใช้สารเคมี
- 5) ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม
- 6) แหล่งน้ำเน่าเสียไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมถ้าเรามีน้ำประปาใช้อย่างเพียงพอ
- 7) น้ำมันที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ ไม่ทำให้น้ำเสียเพียงแต่ทำลายทัศนียภาพ
- 8) อากาศที่หายใจไม่ต้องซื้อหาจึงไม่จำเป็นต้องสงวนหรือรักษาไว้

ข้อที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) โรงงาน หมู่บ้านจัดสรร และอาคารชุดทุกแห่งควรมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงแหล่งน้ำ
- 2) ก่อนนำขยะไปทิ้งประชาชนควรแยกขยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลแนะนำ
- 3) การจับจ่ายสิ่งของ ควรมีตระกร้าหรือถุงผ้าส่วนตัวไปใส่ของเพื่อลดจำนวนขยะ
- 4) การควบคุมศัตรูพืชควรใช้วิธีทางชีวภาพ ดีกว่าการใช้สารเคมี
- 5) ประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม
- 6) แหล่งน้ำเน่าเสียไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมถ้าเรามีน้ำประปาใช้อย่างเพียงพอ
- 7) น้ำมันที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ ไม่ทำให้น้ำเสียเพียงแต่ทำลายทัศนียภาพ
- 8) อากาศที่หายใจไม่ต้องซื้อหาจึงไม่จำเป็นต้องสงวนหรือรักษาไว้
- 9) การรับซื้อรถจักรยานยนต์ที่มีเสียงดังมาก ๆ ช่วยลดอุบัติเหตุได้

3.2 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมระหว่างนักศึกษาชายและหญิง โดยรวมทั้งสองด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบเป็นรายด้านมีดังต่อไปนี้

3.2.1 นักศึกษาทั้งหญิงและชายมีทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาชายและหญิงมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ข้อที่นักศึกษาชายมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาหญิง คือ

"ถ้าป่าไม้ชายฝั่งที่มากขึ้น 40 % ของพื้นที่ประเทศ โอกาสที่ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติก็จะคืนกลับมาดังเดิม"

ข้อที่นักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย ได้แก่

- 1) การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น
- 2) การใส่ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์เป็นการรักษาคุณภาพของดิน
- 3) การฝังเศษพลาสติกหรือโฟมลงในพื้นดินเป็นการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

3.2.2 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาชายและหญิงมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย ดังนี้

- 1) ก่อนนำขยะไปทิ้งประชาชนควรแยกแยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามที่ทางเทศบาลแนะนำ
- 2) การจับจ่ายสิ่งของ ควรมีตระกร้าหรือถุงผ้าส่วนตัวไปใส่ของเพื่อลดจำนวนขยะ

4. การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษากการปฏิบัติและการเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
มีดังต่อไปนี้

4.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี
และผลการศึกษาเป็นรายด้านมีดังนี้

4.1.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีการปฏิบัติ
ดังต่อไปนี้

ข้อความที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) ปิดไฟทุกดวงที่มีในบ้านก่อนเข้านอน
- 2) ปิดไฟในห้องเมื่อมีผู้อื่นเปิดทิ้งไว้
- 3) เปิดหน้าต่างให้แสงส่องเข้ามาในห้องโดยไม่ต้องเปิดไฟในเวลา
กลางวัน

ข้อความที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) ชั่วสปิดน้ำที่ผู้อื่นเปิดทิ้งไว้
- 2) ปิดไฟทุกดวงที่มีในบ้านก่อนเข้านอน
- 3) ปิดไฟในห้องเมื่อมีผู้อื่นเปิดทิ้งไว้
- 4) เปิดหน้าต่างให้แสงส่องเข้ามาในห้องโดยไม่ต้องเปิดไฟในเวลา
กลางวัน

ข้อความที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ(ทางลบ)อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) เปิดก๊อกให้น้ำไหลไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะแปรงฟันเสร็จ
- 2) เต็ดใบหรือดอกของต้นไม้ในส่วนสาธารณะ

ข้อความที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่

- 1) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลเกี่ยวกับการรณรงค์ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) ร่วมเป็นอาสาสมัครชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อความที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับควรปรับปรุง

คือ "ร้องเรียนกล่าวโทษต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อพบผู้ที่ละเมิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"

4.1.2 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ข้อความที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก คือ "หลีกเลี่ยงการอยู่ในบริเวณที่มีเขม่าควัน ก๊าซพิษและฝุ่นละออง"

ข้อความที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติ (ทางลบ) อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่

- 1) ทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งน้ำลำคลอง
- 2) ฉีกขว้าแมลงขณะที่มีคนหลับอยู่ในห้อง
- 3) ทิ้งเศษอาหารที่รับประทานลงบนถนนขณะที่อยู่บนรถขนส่ง

นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุดเพียงระดับพอใช้

โดยไม่พบข้อความที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง สำหรับข้อความที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ข้อความในข้อ " เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ "

4.2 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างนักศึกษาชาย และนักศึกษาหญิง โดยรวมทั้ง 2 ด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย และผลการเปรียบเทียบเป็นรายด้านมีดังต่อไปนี้

4.2.1 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย ดังนี้

- 1) ช่วยปิดน้ำที่ผู้อื่นเปิดทิ้งไว้
- 2) ปิดไฟทุกดวงที่มีในบ้านก่อนเข้านอน

4.2.2 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย ดังนี้

ข้อความที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย

- 1) ใช้ผ้าเช็ดมือแทนกระดาษชำระ
- 2) นำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาเย็บเป็นสมุดฉีกหรือกระดาษบันทึกข้อความ
- 3) ล้างจาน-ชามด้วยผงซักฟอก
- 4) ทิ้งเศษอาหารที่รับประทานลงบนถาดขณะที่อยู่บนรถขนส่ง

ข้อความที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติ (ทางลบ) ดีกว่านักศึกษาชาย

- 1) เทน้ำซักล้างที่ไม่ต้องการลงแหล่งน้ำ
- 2) ทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งแม่น้ำลำคลอง
- 3) เข้าไปอยู่ในสถานที่ที่มีเสียงดังมาก ๆ เช่น ไนต์คลับ ดิสโก้เธค
- 4) ฟังวิทยุโดยเปิดให้มีเสียงดังมาก ๆ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย สามารถ นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาความรู้และการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อภิปราย ได้ดังนี้

1.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษามีได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้าสำหรับการทดสอบมาก่อน เพราะ ผู้วิจัยต้องการวัดความรู้ตามสภาพที่เป็นจริง และจากการศึกษาหลักสูตรคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์พบว่าวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นวิชาที่อยู่ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิชาเลือก มีนักศึกษาบางส่วนเท่านั้นที่มีโอกาสได้เรียน สำหรับนักศึกษาที่ได้เรียนก็เรียนวิชาดังกล่าว ในขณะที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ฉะนั้นการตอบคำถามจากแบบทดสอบความรู้ครั้งนี้ จึง เป็นไปตามความรู้และประสบการณ์ ที่มีอยู่ในความทรงจำ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของจิรศักดิ์ โรจนเปรมสุข และสุทธิ อธิปัญญาคม (2520) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และณรงค์ ศรีสนิท (2524) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูในส่วนกลางมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันสื่อความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีให้พบเห็นอย่าง กว้างขวาง บุคคลสามารถสัมผัสสื่อเหล่านั้นได้โดยง่าย ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น การดูรายการ โทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ การได้รับแจกเอกสาร แผ่นพับ การอ่านแผ่นป้ายโฆษณาต่าง ๆ

ตลอดจนการฟังวิทยุในรถโดยสารประจำทาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ ในเรื่องแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ และวิทยุ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนาด จีรวุฒิวงศ์ชัย (2526) ที่พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดี

1.3 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการวิจัยด้านข้อมูลทั่วไปที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่คือร้อยละ 73.6 ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัจจุบันสื่อมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจ มีการรณรงค์ในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประศดา แก้วดวงเดือน (2532) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมด้านสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้ที่อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำและต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) มลพิษทางน้ำ
- 2) มลพิษทางอากาศ
- 3) มลพิษทางเสียง
- 4) อันตรายจากสารพิษ
- 5) การอนุรักษ์ป่าไม้
- 6) การอนุรักษ์ดิน

การที่นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำและต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรบรรจุวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้นักศึกษาเรียนในระดับชั้น ปีที่ 1-2 และผลการวิจัยด้านข้อมูลทั่วไปในครั้งนี้ ยังพบอีกว่ามีนักศึกษาที่ไม่เคยเรียนวิชาที่

เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับอุดมศึกษาเลข ร้อยละ 7.2 และเนื้อหาในแบบทดสอบความรู้ในเรื่องดังกล่าว ต้องอาศัยหลักการ เหตุผล ความรู้ และความเข้าใจ อีกทั้งบางเรื่องยังต้องอาศัยการจดจำจากบทเรียน การติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ หรือจากประสบการณ์ในอดีต ด้วยสาเหตุที่กล่าวมาจึงอาจทำให้นักศึกษามีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำและต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

1.5 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมระหว่างนักศึกษาชายและหญิงพบว่าไม่แตกต่างกัน

1.5.1 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นรายด้าน ทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพพบว่าไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันทั้งสองด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันสังคมได้มีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนไปจากเดิมมาก นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนได้เท่าเทียมกัน ตลอดจนสื่อความรู้ต่าง ๆ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล กลับชุ่ม (2534) ที่พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงของวิทยาลัยครูมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน และผลงานวิจัยของ ปิยนาก จิรวุฒิศิษย์ (2526) ที่พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 ชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

1.5.2 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นรายข้อพบข้อความที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาหญิงมีความรู้ดีกว่านักศึกษาชายในเรื่องมลพิษทางเสียงและขยะ สำหรับเรื่องที่นักศึกษาชายมีความรู้ดีกว่านักศึกษาหญิงได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ การอนุรักษ์ดิน และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและมลพิษทางธรรมชาติ ทั้งนี้ข้อที่น่าสังเกตว่าเรื่องที่นักศึกษาหญิงมีความรู้ดีกว่านักศึกษาชายเป็นเรื่องของการกำจัดขยะ และขยะอันตรายซึ่งผู้หญิงให้ความสนใจ เพราะ

ลักษณะครอบครัวไทยผู้หญิงถูกอบรมเลี้ยงดูให้รับผิดชอบงานบ้านต่อจากมารดา การดูแลและรักษาความสะอาดภายในบ้านเรือนเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้หญิง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณภัทร พานิชเจริญ (2533) ที่พบว่านักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้เกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนชาย สำหรับเรื่องที่นักศึกษาชายมีความรู้ดีกว่านักศึกษาหญิงนั้น เป็นเรื่องความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการติดตามข่าวสารซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ในเรื่องสื่อความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่พบว่านักศึกษาชายสนใจข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด การมีนิสัยรักการอ่านของนักศึกษาชายทำให้ได้รับความรู้ข่าวสารใหม่ ๆ จากเหตุผลที่กล่าวมาอาจเป็นสาเหตุให้นักศึกษาชายและหญิงมีความรู้ในเรื่องที่กล่าวมาแตกต่างกัน

2. ทิศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาทิศนคติและการเปรียบเทียบทิศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อภิปรายได้ดังนี้

2.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีทิศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี สำหรับผลการศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพพบว่านักศึกษามีทิศนคติอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษาซึ่งอยู่ในมหาวิทยาลัยที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเมืองที่เป็นชุมชนใหญ่มีประชากรหนาแน่น การจราจรคับคั่งและเป็นศูนย์กลางความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้นักศึกษาต้องเผชิญกับปัญหามลพิษต่าง ๆ ตลอดเวลา นอกจากนี้นักศึกษายังได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งเผยแพร่ความรู้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างแพร่หลายอีกด้วย จะเห็นได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่านักศึกษาได้รับสื่อความรู้จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุ จึงทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยสร้างเสริมทิศนคติที่ดีให้แก่นักศึกษาอีกด้วย ดังนี้

เฉลิม อ่ำเอี่ยม (2528) ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางบวก ได้แก่ การชมรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมสื่อสารและกิจกรรมนอกชั้นเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ศรีสนิท (2524) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูในส่วนกลางมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางบวก นนทลี วิชชุพันธ์ (2524) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานครมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมเชิงนิมานในระดับสูง ศิริพร หงส์พันธ์ (2527) ที่พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 ในเขตการศึกษาที่ 5 มีเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษเชิงเห็นด้วยทางบวก และพรณภัทร พานิชเจริญ (2533) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครมีทัศนคติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี

2.2 ทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาทั้งชายและหญิงมีทัศนคติอยู่ในระดับดีมากในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การอนุรักษ์น้ำ
- 2) การอนุรักษ์ป่าไม้
- 3) มลพิษทางน้ำ
- 4) มลพิษทางขยะ
- 5) มลพิษทางอากาศ

การที่นักศึกษามีทัศนคติในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับดีมาก อาจเนื่องมาจากเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวกำลังเป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศกำลังประสบอยู่ ประกอบกับมีการรณรงค์ให้ประชาชนร่วมมือช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้นักศึกษาเองอาจได้ประสบกับปัญหาดังกล่าวด้วยตนเองทำให้เกิดความตระหนักในปัญหาและถือเป็นความรับผิดชอบของทุกคนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงทำให้นักศึกษามีทัศนคติในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับดีมาก

2.3 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงพบว่าไม่แตกต่างกัน

2.3.1 การเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายด้าน ทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพพบว่าไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันทั้งสองด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันสังคมได้มีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนไปจากเดิมมาก นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ได้รับสื่อความรู้ต่าง ๆ เท่าเทียมกัน จึงหล่อหลอมให้เกิดทัศนคติที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฝรั่ง ศรีสนิท (2524) และศิริพร หงส์พันธ์ (2527) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 ในเขตการศึกษา 5 มีความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์กัน นนทลี วิชชุพันธ์ (2524) ที่พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

2.3.2 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายข้อ พบข้อความที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย ในเรื่อง "การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม" "มลพิษจากขยะ" และ "การอนุรักษ์ดิน" สำหรับเรื่องที่นักศึกษาชายมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาหญิง ได้แก่ "การอนุรักษ์ป่าไม้" ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ชอบการสนทนาและมักจะสนใจในเรื่องสุขภาพ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรหมภัทร พานิชเจริญ (2533) ที่พบว่านักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมดีกว่านักเรียนชายอีกด้วย สำหรับเรื่อง "การอนุรักษ์ป่าไม้" ที่นักศึกษาชายมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาหญิงนั้น อาจเนื่องมาจากเพศชายชอบการผจญภัย การสืบเสาะค้นหา และจากผลการวิจัยครั้งนี้ในเรื่องการมีส่วนร่วมช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็ยังพบว่านักศึกษาชายมีส่วนร่วมช่วยในการอนุรักษ์ป่าไม้มากกว่านักศึกษาหญิง

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษากการปฏิบัติและการเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอภิปรายได้ดังนี้

3.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี ผลการศึกษาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษามีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับดี เช่น เดียวกันทั้งสองด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ได้เรียน วิชาโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน (โครงการสุขภาพในโรงเรียน) และวิชามุ่งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับอุดมศึกษา และยังได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ จึงอาจทำให้เกิดการตระหนักและมีทัศนคติที่ดีในเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลมาถึงการปฏิบัติในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วย ดังที่ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2522) ได้กล่าวไว้ว่า " ความรู้สึก อารมณ์ หรือทัศนคติเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติทางด้านสุขภาพอนามัย" นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกสินทร์ รัชสาพันธ์ (2521) ที่พบว่าทัศนคติมีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการปฏิบัติ ศิริพร หงส์พันธ์ (2527) ที่พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 ในเขตการศึกษาที่ 5 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอยู่ในระดับสูง และ พรรณภัทร พานิชเจริญ (2533) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี

3.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบนักศึกษามีการปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การอนุรักษ์พลังงาน
- 2) อันตรายจากสารพิษ
- 3) มลพิษทางน้ำ
- 4) มลพิษทางขยะ
- 5) มลพิษทางอากาศ

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในเรื่อง "พลังงาน" ซึ่งกล่าวถึงการประหลัดไฟฟ้า ปัจจุบันกำลังเป็น เรื่องที่มีการแพร่กระจายอย่างกว้างขวางทางภาครัฐและเอกชน ส่วนเรื่อง "อันตรายจากสารพิษ" นั้น เป็นเรื่องที่นักศึกษามีประสบการณ์ และได้รับการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตลอดจนได้รับความรู้จากสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งอันตรายเกี่ยวกับสารพิษอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา จึงอาจทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา เข้าใจสาเหตุของปัญหาและสามารถปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและอยู่ในระดับดีมาก สำหรับเรื่อง "มลพิษทางน้ำ" "มลพิษทางอากาศ" และ "มลพิษจากขยะ" เป็นเรื่องที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในระดับดีมากอยู่แล้ว จึงอาจส่งผลทำให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากเช่นเดียวกัน

3.2.2 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- 2) การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

การที่นักศึกษามีการปฏิบัติเรื่อง "การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม" อยู่ในระดับพอใช้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่นักศึกษาตอบไว้ท้ายข้อดังนี้ "สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ทุกคนรู้ดีอยู่แล้ว" "มีการเผยแพร่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสื่อต่าง ๆ มากพอแล้ว"

สำหรับเรื่อง " การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม " ที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ อาจเนื่องมาจากนักศึกษายังอยู่ในวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียน จึงให้ความสนใจในกิจกรรมหรือชมรมที่เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ มากกว่ากิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยบางแห่งยังอาจให้ความสำคัญ หรือส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลที่นักศึกษาตอบไว้ท้ายข้อ ในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดังนี้ "ไม่มีเวลา" "ไม่มีโอกาส" และ "มหาวิทยาลัยไม่เปิดชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม" ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ จึงอาจส่งผลให้นักศึกษามีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับพอใช้

3.2.3 นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับควรปรับปรุงในเรื่อง " การร้องเรียนเมื่อพบผู้ละเมิดกฎหมาย " การที่นักศึกษามีการปฏิบัติในเรื่องนี้ไม่เป็นที่น่าพอใจนั้น อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่นักศึกษาตอบไว้ท้ายข้อ ดังนี้ " เกรงกลัวต่ออิทธิพลซึ่งจะทำให้ตนเองเดือดร้อน " " ไม่อยากเสียเวลาในเรื่องที่คิดว่าไม่เกี่ยวกับตนเอง " และ " คิดว่าไม่มีประโยชน์เพราะเจ้าหน้าที่คงไม่ให้ความสนใจเมื่อคนไปร้องเรียน "

3.3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีกว่านักศึกษาชาย

3.3.1 การเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นรายด้าน

1) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจ และสถานการณ์ของปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ทวีความรุนแรงขึ้น สื่อมวลชนและองค์กรต่าง ๆ มีการให้ข้อมูลข่าวสารและรณรงค์ในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง ทำให้นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา ทั้งจากสื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นป้ายโฆษณา ฯลฯ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่านักศึกษาได้รับความรู้จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้นักศึกษาทั้งชายและหญิงเกิดความตื่นตัวและตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้มีการปฏิบัติในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในสังคมไทยส่วนใหญ่ผู้หญิงได้รับการอบรมฝึกฝนให้รับผิดชอบงานบ้านจึงมีความละเอียดรอบคอบ ดังนั้นนักศึกษาหญิงจึงมีโอกาที่จะปฏิบัติในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผล

กระทบต่อสุขภาพได้ตกว่านักศึกษาชาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณภัทร พานิชเจริญ (2533) พบว่านักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมตกว่านักเรียนชายอีกด้วย

3.3.2 การเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นรายชื่อพบว่า นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติตกว่านักศึกษาชายในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การอนุรักษ์น้ำ
- 2) การอนุรักษ์พลังงาน
- 3) มลพิษทางน้ำ
- 4) มลพิษทางเสียง
- 5) มลพิษจากขยะ

การที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติตกว่านักศึกษาชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพซึ่งผู้หญิงส่วนใหญ่มักให้ความสนใจ นอกจากนี้เพศหญิงยังรักความสะอาดและชอบความสวยงาม ในขณะที่นักเรียนชายมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องสุขภาพเท่าที่ควร ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วตกว่านักศึกษาชาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่าความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีบางเรื่องที่พบว่านักศึกษามีความรู้ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ คือในเรื่อง "สาเหตุที่ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย" "ก๊าซที่ทำให้น้ำเน่ามีกลิ่นเหม็น" "สาเหตุที่ทำให้ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์" และ "สถานที่ซึ่งก่อให้เกิดมลภาวะและเป็นเหตุรำคาญ" ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชน ดังนั้นทางสถาบันการศึกษาควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1.1 เน้นวิธีการสอนและจัดกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในเรื่องที่ยังมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ดังกล่าว

1.2 กำหนดให้วิชาสุขภาพกับสิ่งแวดล้อมเป็นวิชาบังคับของทุกสาขาวิชา โดยจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษาด้วย

1.4 ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์โดยตรง และได้รับความรู้ที่เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน โดยการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (ในมหาวิทยาลัยที่ยังไม่มีการจัดตั้งชมรม) ให้นักศึกษบริหารงานเองในรูปของคณะกรรมการ และให้อยู่ในความควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทักษะศึกษาในสถานที่ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย การสำรวจชุมชน การจัดโครงการรณรงค์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย จัดนิทรรศการและป้ายนิเทศ เชิญวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาบรรยายหรืออภิปราย จัดการแข่งขันตอบปัญหา ใ้คว้าที่ ประมวลเรื่องความ คำขวัญ วาดภาพ ที่ให้แง่คิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบบทบาทสมมติ (Role Play)

ให้มากขึ้น ทั้งนี้หลังจบการแสดงแล้วนักศึกษาจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ และอภิปรายพฤติกรรมการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวของตัวละคร โดยช่วงสุดท้ายของการเรียน อาจารย์สรุปแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง

1.4 จัดเตรียมสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น หนังสือ เอกสาร วารสาร สไลด์ วีดิทัศน์ ฯลฯ เพื่อให้นักศึกษาได้ค้นคว้าเพิ่มเติม โดยจัดไว้ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ที่ทำการของชมรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ห้องประชุมหรือจัดให้มีการแพร่ภาพกระจายเสียง เพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์แก่นักศึกษาช่วงเวลาเข้าก่อนเข้าเรียน พักกลางวันหรือหลังจากเลิกเรียน

1.5 ทบวงมหาวิทยาลัยควรร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยจัดอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในช่วงปิดภาคการศึกษาของทุกปี เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่อาจารย์ให้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งอาจารย์จะได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการเรียนการสอน จัดกิจกรรมรณรงค์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม จัดทำเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ ตลอดจนคิดค้นงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

1.6 ผู้บริหารสถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยโดยจัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศร่มรื่น สวยงาม มีต้นไม้ให้ร่มเงา ตลอดจนจัดระบบการกำจัดขยะและน้ำเสียให้ถูกสุขลักษณะ จัดให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสิ่งแวดล้อมโลก (5 มิถุนายน) วันสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (4 ธันวาคม) วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ เพราะบรรยากาศในรั้วมหาวิทยาลัยเป็นครูที่สำคัญยิ่งในเรื่องสิ่งแวดล้อม ช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีในเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่นักศึกษา และส่งผลให้นักศึกษามีการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี สำหรับในเรื่องของการอนุรักษ์ดิน และมลพิษจากขยะนักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย แต่ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ นักศึกษาชายมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาหญิง ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติในเรื่องดังกล่าวแก่นักศึกษา อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนโดยตระหนักถึงการปลูกฝังทัศนคติแก่นักศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงเพศและวัยของนักศึกษา เพราะทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติและการดำเนินชีวิตประจำวัน การที่จะที่สร้างเสริมทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาให้ดีขึ้นนั้น การปฏิบัติตนในเรื่องสิ่งแวดล้อมของอาจารย์เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา ตลอดจนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น จัดอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเรื่อง ปัญหาดินเสื่อม ปัญหาขยะล้นเมืองให้แก่ นักศึกษาชาย และปัญหาวิกฤตการณ์ป่าไม้ไทยให้แก่ นักศึกษาหญิง เป็นต้น

3. ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัย พบว่านักศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี แต่มีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับพอใช้ในเรื่อง "การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม" เรื่อง "การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม" และมีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงในเรื่อง "การร้องเรียนเมื่อพบผู้ละเมิดกฎหมายสิ่งแวดล้อม" เพื่อให้ นักศึกษามีการปฏิบัติในเรื่อง "การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม" และเรื่อง "การร้องเรียนเมื่อพบผู้ละเมิดกฎหมายสิ่งแวดล้อม" เป็นที่น่าสังเกตว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน ดังนั้น เพื่อให้ นักศึกษามีการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับดีขึ้นและคงอยู่ตลอดไป สถาบันการศึกษาควรถือเป็นนโยบายหลักที่จะรณรงค์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยกระทำดังนี้

1) ให้การสนับสนุนเรื่องการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และพยายามกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเข้าร่วมชมรม โดยให้นักศึกษารุ่นพี่ที่สนใจเกี่ยวกับชมรมสิ่งแวดล้อมชักชวนให้นักศึกษารุ่นน้องเข้าร่วมชมรม ตลอดจนอาจารย์ผู้สอนควรสนับสนุนด้วยการให้ข้อคิดเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเมื่อนักศึกษาเข้าร่วมชมรม

2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของท้องถิ่นและวิถีการดำเนินชีวิตของนักศึกษา

3) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสอดส่องดูแลพฤติกรรม การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของ อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของสถาบันการศึกษา ให้มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย ในลักษณะทำนองเดียวกันนี้ กับนักศึกษาที่เรียนคณะอื่น ๆ หรือนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน โดยนำมาเปรียบเทียบ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจได้ผลที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของนักศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาที่เคยได้รับการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กับนักศึกษาที่ไม่เคยได้รับการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับอุดมศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ควรสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งในแต่ละเรื่องและเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด ควรใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลด้านทัศนคติใช้การสังเกตหรือการให้นักศึกษาเขียนรายงานในการเก็บข้อมูลด้านการปฏิบัติ

4. ควรมีการศึกษาทบทวนของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยว่ามีอิทธิพลต่อความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาหรือไม่อย่างไร